

Professori Miikka Ruokanen

JUMALAN SANAN VOIMA:

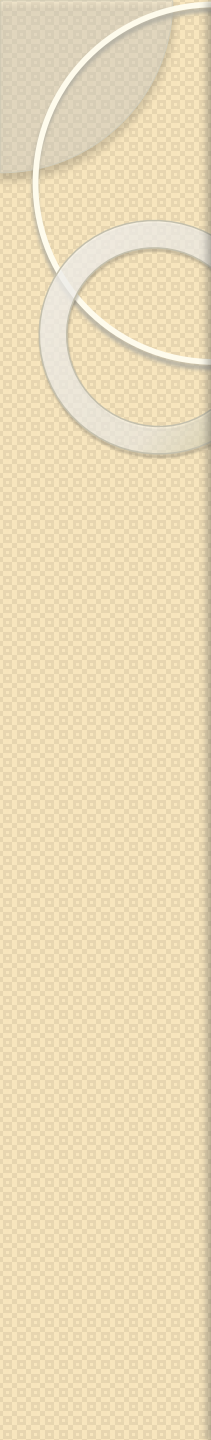
**Mitä Martti Lutherin
teologinen
raamatuntulkinta voisi
tarjota meille tänään?**

Lutherin lähtökohta

- Uskonpuhdistaja Martti Luther oppi rakastamaan ja ahkerasti käyttämään Raamattua jo nuorena augustinolaismunkkina.
- Hän liittyi siihen myöhäiskeskiajan teologiseen ajattelutapaan, joka nosti Raamatun auktoriteetin kirkon opetusviran yläpuolelle.
- *Sola scriptura*, ”**yksin Raamattu**” –periaate on Lutherin teologisen **menetelmän** ydin, jota hän harjoitti Wittenbergin yliopiston Raamatun selitysopin, erityisesti Vanhan testamentin professorina: Raamattu on paitsi teologian tärkein lähde myös teologian varsinainen **sisältö** perustuu Raamattuun.

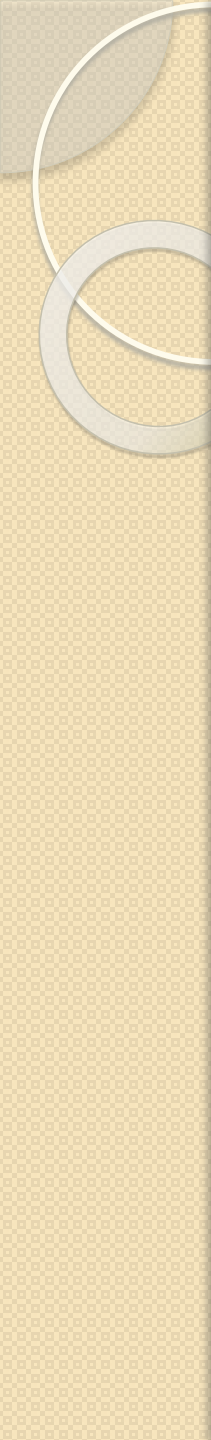
Kristus-keskeinen kirja

- Martti Lutherin reformaation ja teologian keskuksessa on ”**Jeesuksen Kristuksen puhdas evankeliumi**”, joka on annettu meille Jumalan sanassa, Pyhässä Raamatussa.
- Lutherille Raamattu on Kristus-keskeinen kirja: Jeesus Kristus on ”koko Raamatun kuningas ja aurinko”.
- Koko Raamattu on ”Jumalan Hengen inspiroimaa oppia Jumalan Pojasta Jeesuksesta Kristuksesta”.

-
- Koko Raamattu ”soi Kristusta”, joka on ”Raamatun kuningas”. ”Kristus on ympyrän keskipiste, jonka ympärille kehä on jännitetty. -- Oikein käsitettynä kaikki Raamatun kertomukset koskevat Kristusta.”
  - Kristus on ”Raamatun aurinko”, joka valaisee myös kirjoitusten hämärämmät kohdat, antaa oikean ymmärryksen koko Raamattuun.

Sana yhdistää meidät Jumalaan

- Lutherin Kristus-keskeiseen raamatuntulkintaan liittyy olennaisesti Raamatun tekstin pelastusopillinen sisältö ja teho: koska Raamattu on Kristus-keskeinen kirja, se on juuri siksi **pelastus-keskeinen** kirja.
- Kristus-keskeinen armonoppi on samanaikaisesti oppia syntisen vanhurskauttamisesta.
- Raamatun tekstit eivät vain ”kerro tarinoita, vaan voimallisesti tarjoavat Kristuksen ristin ja ylösnousemuksen yksinkertaisin ja selkein sanoin”.

-
- ”Mikä tahansa Jumalan sana Raamatussa on lähde, josta kumpuaa ehtymättömästi vettä kaikille, jotka janoavat pelastavaa oppia.”
  - Sekä kirjoitettu että julistettu sana ovat **”Pyhän Hengen ajoneuvoja”** (*vehiculi Spiritus Sancti*), joiden avulla Kolmiyhteinen Jumala tulee sisälle meihin ja elämäämme, **yhdistää meidät itseensä** ja omaan katoamattomaan elämäänsä.

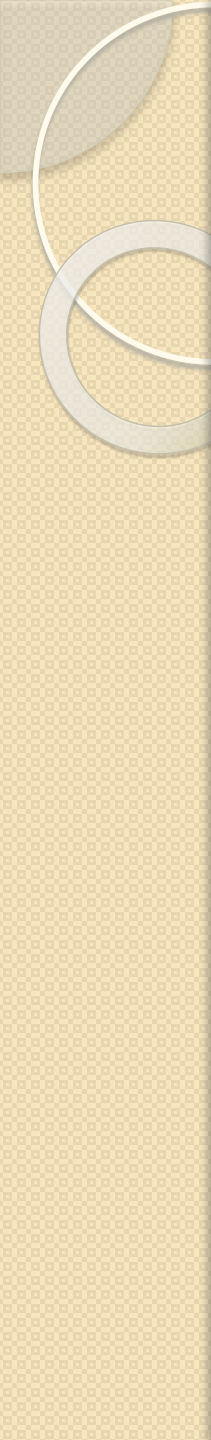
Raamatun yhtenäinen ydinsanoma

- Raamatun keskeinen sanoma on yhtenäinen ja selkeä: Ensimmäisestä Mooseksen kirjasta Ilmestyskirjaan Raamattu opettaa Jumalan **armolupauksia**, jotka saavat täyttymyksensä Kristuksessa.
- Luther korostaa, että VT:n profeetallisilla henkilöillä ja UT:n apostoleilla on erityisasema Jumalan ilmoituksen vastaanottajina ja julistajina. Heillä on erityinen Pyhän Hengen inspiraatio.
- Kaikki Raamatun **profeetalliset** henkilöt puhuvat Pyhän Hengen inspiroimina ja liikuttamina ytimeltään samasta asiasta: ”opista, joka koskee Jeesusta Kristusta, Jumalan Poikaa” (*doctrina de filio Dei Iesu Christo*).

Jumalan ilmoituksen kumulaatio

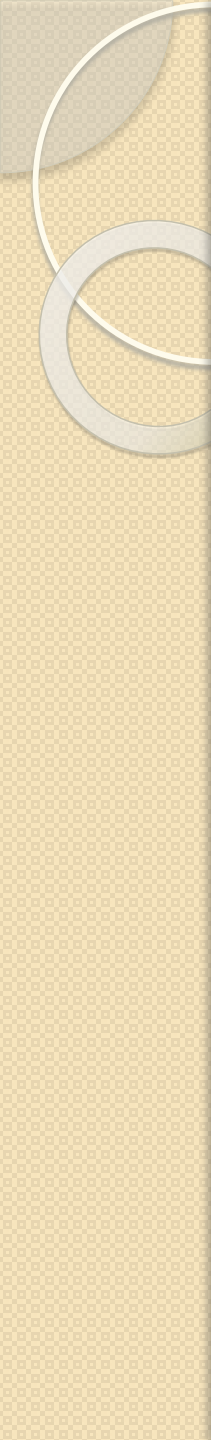
- Genesis on jo ”ensimmäinen evankeliumi”:
- Armon ilmoitus on idullaan jo Adamille ja Eevalle annetussa lupauksessa. Ilmoituksen ytimessä on Aabrahamille annettu ja lisäkille sekä Jaakobille toistettu kolmiosainen lupaus maasta, jälkeläisistä ja **”siemenestä, joka tulee siunaukseksi kaikille maailman kansoille”**.

-
- Tämä lupaus Pelastajasta runsastuu ja selkeytyy Israelin historian kuluessa, erityisesti profeettojen kirjoituksissa. Lupauksen täyttymys on Jumalan Pojan tuleminen ihmiseksi.
  - ”Mooses on lähde, josta pyhät profeetat ja apostolit ovat ammentaneet Pyhän Hengen jumalallista viisautta.”
  - Genesisissä ei ole lakia, vain Jumalan lupauksia. Genesis on armon kirja.

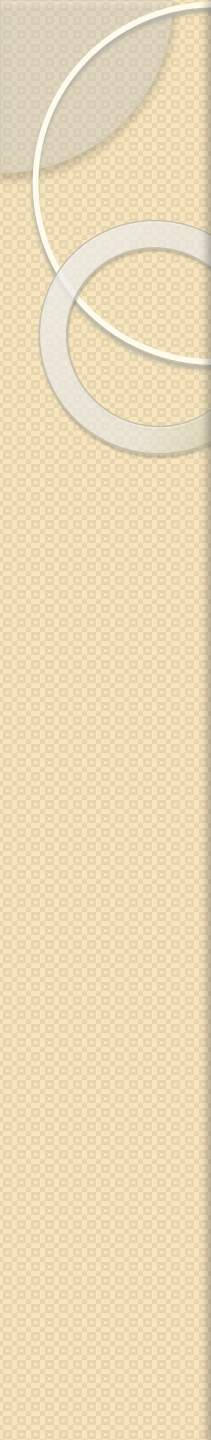
Raamatun ”kaksi luontoa”

- Kuten Jeesuksella Kristuksella, myös Raamatulla on ”kaksi luontoa”, **inhimillinen ja jumalallinen**. Luther rinnastaa Raamatun synnyn Jumalan Pojan lihaksi tulemisen kanssa:
- ”Pyhä Raamattu on Jumalan sana, kirjoitettu, kirjaimien istutettu ja kirjaimin muotoiltu, aivan kuten Kristus on ihmisyyteen tyhjentynyt ikuinen Jumalan sana.”

-
- Alas ihmisen sanan hahmoon tulleen Jumala ”puhuu meille aivan kuten ihminen ihmiselle”. Ihmisen sanana Raamattua tulee tutkia, historiallisesti ja tieteellisesti.
  - Mutta samalla tämä rosoinen, historiaan sidottu inhimillinen sana on ”jakamattomasti ja erottamattomasti” myös Jumalan omaa sanaa, jonka vain Jumalan Henki voi meille avata.
  - Luther liittyy **varhaiskirkon kristologiaan**, joka ilmaistaan Khalkedonin uskonmääritelmässä (451) näin: Kristus on ”tosi/täysi ihminen” ja ”tosi/täysi Jumala”.
  - Nämä kaksi luontoa ovat hänessä ”sekoittamatta, muuttamatta, erottamatta ja jakamatta”.

Inkarnaatio ja ristin teologia

- Lutherin raamattukäsitystä hallitsee kaksi toisiinsa kietoutunutta prinssiippiä:
- **I. Inkarnation eli Jumalan ihmiseksi tulemisen prinssiippi:** ”Sana (*Logos*) tuli lihaksi ja asui meidän keskellämme.” (Joh. 1:14)
- Tämän vuoksi Lutherin raamattukäsitys on läpeensä **kristologinen:** juuri siksi Raamattu on ”lihaksi” tullutta Jumalan sanaa, koska sen sisältönä on Jumalan persoonallinen Sana (*Logos*), joka on astunut alas ihmisyyteen, aineeseen ja historiaan.

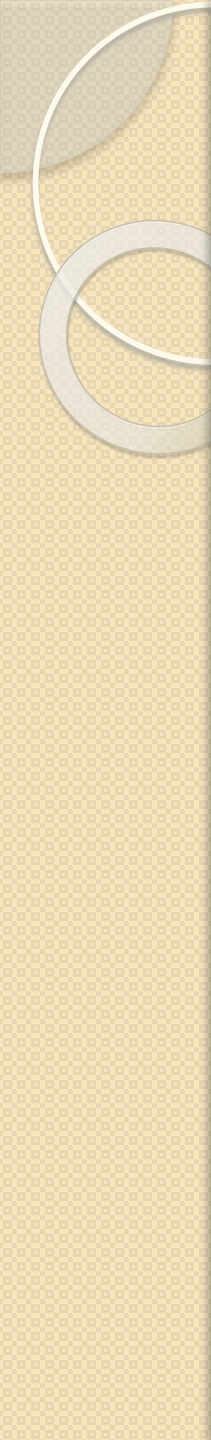
-
- Ihmisen kielellä kirjoitettu, ”lihaksi” tullut Jumalan sana on Kristuksessa ihmiseksi eli ”lihaksi” tulleen Jumalan läsnäolon ja armon välikappale ja instrumentti.
  - Kirjoitettu Jumalan sana antaa meille osallisuuden siihen persoonalliseen Logokseen, joka on Jumalan sanana tullut ihmisyyteemme ottaakseen pois synnin ja kuoleman ja antaakseen meille ikuisen elämän osallisuutena Kolmiyhteisen Jumalan omaan elämään.

- **2. Ristin teologian periaate:**

-Kuten Khalkedonin kristologia sitovasti opettaa Kristuksen täyttä jumalallista ja inhimillistä luontoa, samoin Jumalan sanalla on aina erottamattomasti vajavaisuuteen kätkeyty inhimillinen hahmonsa.

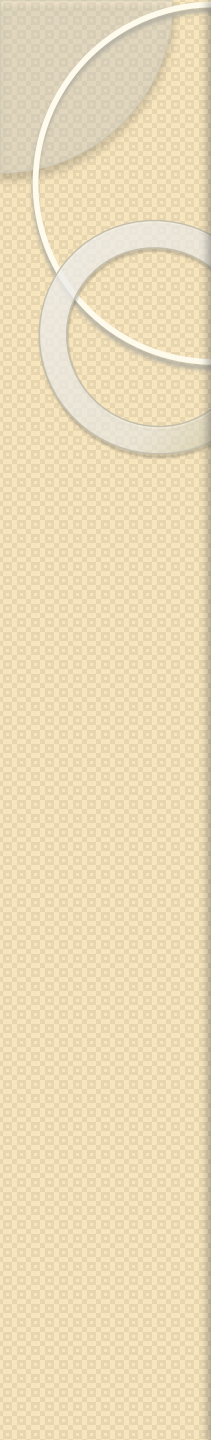
-Jumala ei pudota taivaasta meille ”kultaisia kirjoitustauluja”, vaan Raamattu on tallentanut Jumalan Logoksen inkarnaation kaikessa sen inhimillisessä rosoisuudessaan.

-
- Lisäksi Jumalan sanan inkarnaatioon sisältyy Jumalan kunnian, voiman ja viisauden **kätkeytyminen vastakohtansa alle** häpeään, heikkouteen ja hulluuteen (1. Kor. 1:18-31).
  - Luther toteaa: ”Kuten Kristusta pidetään ja kohdellaan maailmassa, samoin käy myös kirjoitetun Jumalan sanan.”

Selkeät ja hämärät kohdat

- Jotkut Raamatun tekstit opettavat armoa selkeämmin, jotkut hieman hämärämmin. Raamattu on ”**itse itseänsä tulkitseva**”, vaikeammin ymmärrettävien kohtien paras selitysteos ovat Raamatun muut, selkeämmät kohdat, Luther opettaa.
- ”Jos sanat jossakin kohdassa ovat hämärät, ne ovat toisessa kohdassa selvät. Mutta sama **asia** (*res*), joka ilmeistä ilmeisemmin on koko maailmalle selväksi osoitettu, ilmaistaan Raamatussa joskus selvin sanoin, joskus se on vielä hämärien sanojen kätkössä.”
- ”Pyhä Raamattu on hengellinen valo, aurinkoakin paljon kirkkaampi, varsinkin niissä asioissa, jotka kuuluvat autuuden asiaan ja ovat siksi tärkeitä tietää.”

-
- ”Jos Raamattu on hämärä ja moniselitteinen, niin minkä vuoksi oli välttämätöntä, että Jumalan oli se meille annettava? Vai emmekö ole tarpeeksi hämäriä ja moniselitteisiä, että vielä taivaasta käsin pitäisi meille lisätä hämäryyttä, moniselitteisyyttä ja pimeyttä?”
  - ”Raamattu on kaikille yhteinen, tarpeeksi selkeä siihen nähden, mitä tarvitaan pelastukseen. Samalla se on tarpeeksi hämärä, jotta mietiskeleville sieluille jäisi tekemistä.”

Ulkoinen selkeys (*claritas externa*)

- Raamatun teksti sellaisenaan on **itsessään selkeä, arvovaltainen, ja aina voimassa** ihmisten uskosta tai epäuskosta riippumatta. Se on ”koko maailmalle avoin sanoma”, se sama julkinen julistus, joka on kaikunut koko maailmassa aina ensimmäisestä helluntaista alkaen.
- Raamatun tekstit ovat monimuotoiset ja inhimillisesti katsoen rosoisetkin; mutta silti niihin sisältyy ”jumalallisesti inspiroitu oppi Kristuksesta”.
- Jumalan sana on **ristin muotoista**: ihmissanan alle on kätkeytynä Jumalan oma sana. Pelastavaa oppia ei voi koskaan abstrahoida irti inhimillisestä sanasta.
- Sana on samanaikaisesti erottamattomasti Jumalan sana ja ihmisen sana, aivan kuten Kristus Jeesus on samanaikaisesti ”tosi Jumala” ja ”tosi ihminen”. (vrt. edellä: Khalkedon).

Sisäinen selkeys (*claritas interna*)

- Vain Pyhä Henki voi avata meille Jumalan sanan ja taivuttaa epäuskoisen sydämemme luottamaan tähän sanaan. Sisäinen selkeys merkitsee **osallisuutta** siihen pelastukseen ja Pyhään Henkeen, joka on Raamatun varsinainen ”asia” (*res*):
- ”Selkeyden toinen muoto on sisäinen selkeys: jokainen, joka on Pyhän Hengen kautta saanut valaistuksen omasta pelastuksestaan, arvioi ja erottaa mitä varmimmin opit ja merkitykset.”

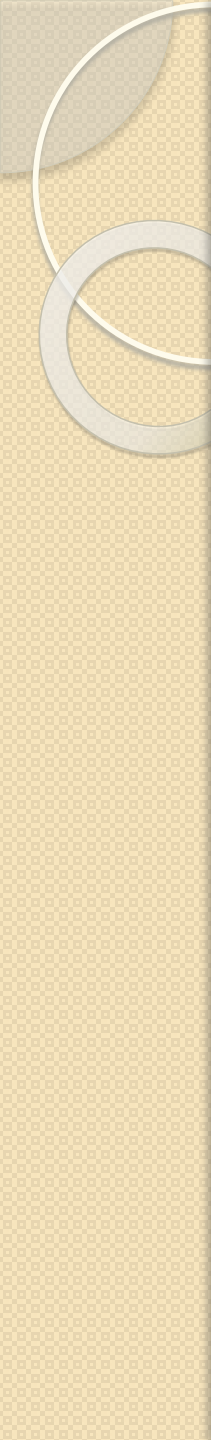
Raamattua saa lukea

”nälkäisenä”

- Raamattua tulee Lutherin mukaan lukea siten, että kaipaa ja etsii sieltä ”minun puolestani ristiinnaulittua Kristusta”.
- On lupa lukea Raamattua nälkäisenä siten, että **janoaa** ristiinnaulitun ja ylösnousseen Jeesuksen Kristuksen evankeliumia, joka yksin antaa meille uskossa ja rakkaudessa heikoille armahduksen, toivon ja varmuuden. ”Jumalan sana antaa minulle Jeesuksen Kristuksen kirkkaana ja puhtaana.”
- Luther lähestyy Raamatun tekstejä **pelastusta janoavan uskon lävitse**. ”Itse kokemus tekee Raamatun minulle varmaksi.” ”Pysykää siinä opissa, jossa on varma Kirjoitus ja ihmisen kokemus.”

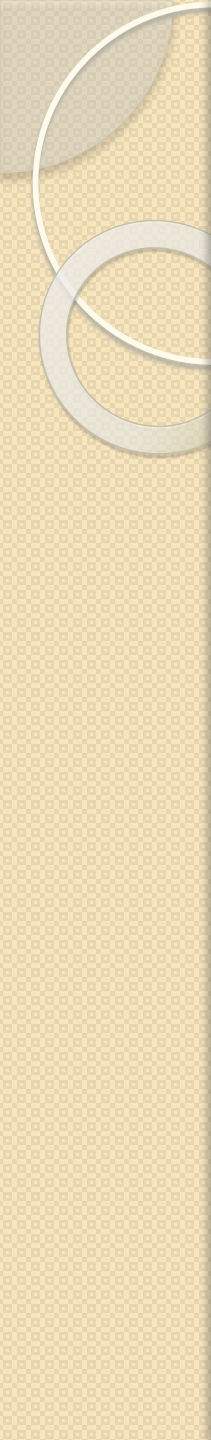
Esiymmärryksemme kaksi ulottuvuutta

- Lutherin mukaan Raamatun aitoon ymmärtämiseen ja tulkintaan tarvitaan paitsi tervettä järkeä myös ennen muuta **kaksi kriteeriä**:
- Ensinnäkin, tulee pitäytyä kirkon yhteiseen **apostoliseen uskoon**, joka on ilmaistu varhaisten vuosisatojen uskontunnustuksissa.
- Nämä tunnustukset opettavat, millainen on Kolmiyhteinen Jumala ja hänen työnsä. Ne myös auttavat ymmärtämään Jeesuksen Kristuksen mysteerin tosi ihmisenä ja tosi Jumalana.
- *Sola scriptura numquam sola*: ”Yksin Raamattu ei ole koskaan yksin.”

-
- Toiseksi, Raamattua voi aidosti ymmärtää vain sen saman Jumalan Pyhän Hengen vaikutuksesta, jonka inspiroimina Vanhan testamentin profeetalliset ja Uuden testamentin apostoliset henkilöt julistivat ja opettivat Jumalan armon sanomaa.
  - **”Tarvitaan Pyhä Henki, jotta voitaisiin käsittää Raamattu sekä kokonaisuutena että sen jokainen osa,”** Luther toteaa.

Raamattu on terveeseen teologian ja kirkon elämän perusta

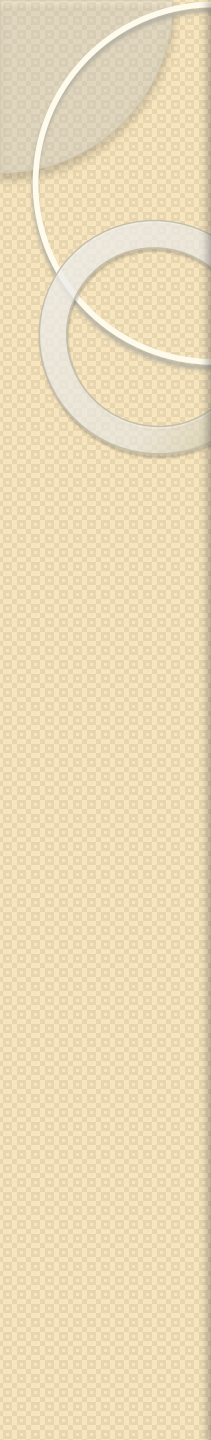
- Luther pitää Raamatun lukemista ja siitä saarnaamista kirkon terveen opin ja aidon hengellisen elämän perustana. Siksi hän toteaa **kriittisesti** oman aikansa kirkon tilanteesta:
- ”Saatana on törkeällä ilveilyllä pidättänyt Pyhän Raamatun lukemisesta ja saattanut Pyhä Raamatun halveksittavaksi saadakseen filosofiasta johdetut turmiolliset opetukset kirkossa vallitseviksi.”
- ”Kuinka suuri on Saatanan mahti ja voima ihmislapsissa, kun ei kuulla eikä ymmärretä ilmiselviä Jumalan sanoja. -- Saatanan pahuus, joka pitää meitä vankeinaan, vastustaa Jumalan sanaa. Ellei Saatana tätä tekisi, kääntyisi koko ihmiskunta yhden ainoan Jumalan sanan saarnan kuultuaan.”

-
- ”Kirottu epäusko ja surkea lihamme eivät salli meidän nähdä ja huomata, että Jumala puhuu meille Raamatussa tai että Raamattu on Jumalan sanaa. Ne saavat meidät ajattelemaan: siinä puhuu Jesaja, Paavali tai joku muu ihmisraukka, joka ei ole luonut taivasta eikä maata.”
  - Luther varoittaa humanisti Erasmusta: ”On vaarallista käydä käsiksi jumalallisiin ja pyhiin asioihin ilman Jumalan Henkeä, inhimillisen järjen uhkarohkein ottein.”
  - Mielestäni näissä Lutherin ajatuksissa on sanoma, joka on **äärimmäisen ajankohtainen nyt**, viisi vuosisataa myöhemmin!

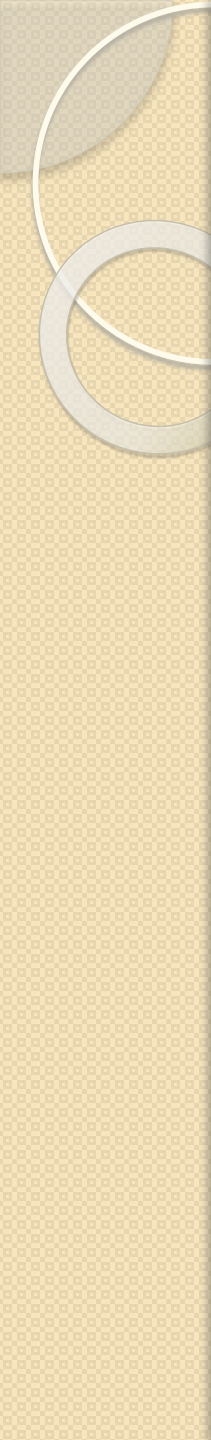
Pyhä Henki tekee sanan varmaksi

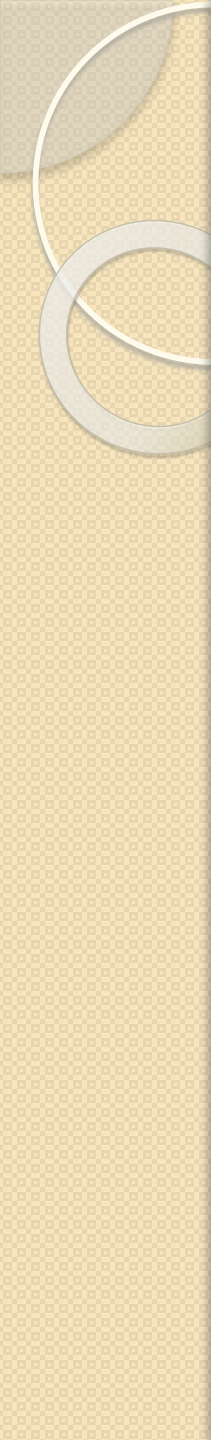
- Humanisti Erasmus sanoo: ”Minua eivät varmat väitteet miellytä.”
- Luther vastaa: ”**Hävitä varmat väitteet ja sinä olet hävittänyt kristinuskon!**”
- ”Pyhä Henki ei ole skeptikko eikä hän ole sydämiimme kirjoittanut epäiltäviä asioita tai mielipiteitä, vaan varmoja totuuksia, jotka ovat itse elämääkin ja kaikkea kokemusta varmempia ja lujempia.”
- ”Rakkaudelle on ominaista petetyksi joutuminen, se kun on alttiina kaikkien taholta tulevalle sekä käytölle että väärinkäytölle. -- **Uskolle on ominaista se, ettei se anna itseään pettää.**”

-
- Sana ja Pyhä Henki kuuluvat yhteen, ne muodostavat eräänlaisen **kehän**:
  - Jumalan sana on täynnä Pyhää Henkeä; Jumalan Henki annetaan meille yksinomaan sanan kautta.
  - Ja toisinpäin: Sanan kautta annetun Pyhän Hengen vaikutuksesta me ymmärrämme, että Raamattu on Jumalan sanaa. Ilman Jumalan Henkeä Raamatunkin sana olisi ”kuollut kirjain”.
  - Lutherille on tärkeä Jeesuksen sana: ”Ne sanat, jotka olen teille puhunut, ovat Henki ja elämä.” (Joh. 6:63)

Raamatun tieteellinen tutkimus

- Lutherin raamattukäsitystä hallitsee kristologis-armo-opillinen, Jumalan Sanan inkarnaation ja Pyhän Hengen synnyttämän Kristus-uskon intressi.
- Vaikka Luther arvostaakin korkealle Raamatun historiallista ja kielellistä tutkimista, hän ei anna sille itsenäistä, teologisesta tulkinnasta riippumatonta asemaa. Historiallinen ja kielellinen tutkiminen ja tulkinta ovat teologisen ymmärtämisen ja tulkinnan **palvelijoita**.

-
- Viime kädessä raamatuntulkinnan keskeiset **sisältökysymykset ratkeavat teologisessa keskustelussa** kristillisen uskomme varsinaisen totuuden ja ytimen ymmärtämisestä ylipäätään.
  - Ei ole raamatuntulkintaa, joka voisi olla irrotettu tästä **vastuullisesta teologisesta työskentelystä.**

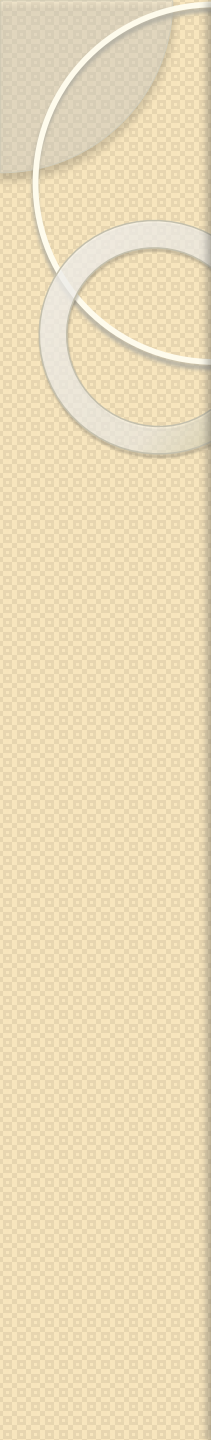
-
- Tässä suhteessa Lutherin edustama ”esikriittinen” teologinen näkemys Raamatusta ja valistuksen aikana syntynyt ja nykyisin vallitseva, teologiaan etäisyyttä ottanut kriittinen tieteellinen eksegetiikka ovat varsin etäällä toisistaan.
  - Kenties saatamme todeta, että kriittinen eksegetiikka voisi Lutherinkin mukaan toimia varsinaisen teologisen raamatuntulkinnan hyödyllisenä esityönä, mutta ei tulkinnan varsinaisena normatiivisena mittapuuna.

”Sanojen yksinkertainen merkitys”

- Luther puhuu Raamatun tekstien yksinkertaisen merkityksen (*simplex sensus*) puolesta. Raamattu on keskeisessä sanomassaan avoin ja selkeä kenelle tahansa, joka sitä uskossa tutkistelee. Tekstin hengellinen merkitys **avautuu suoraan** sen kirjaimellisesta ja historiallisesta merkityksestä.
- ”Jumalan sanoille ei kukaan saa tehdä väkivaltaa, vaan ne on käsitettävä kaikkein yksinkertaisimmassa merkityksessään.”
- ”Kaikkiialla on pysyttävä siinä sanojen yksinkertaisessa, puhtaassa ja luonnollisessa merkityksessä, joka on sen kieliopin ja kielenkäytön mukainen, jonka Jumala on luonut ihmisiin.”

Raamatun itseselittävyys

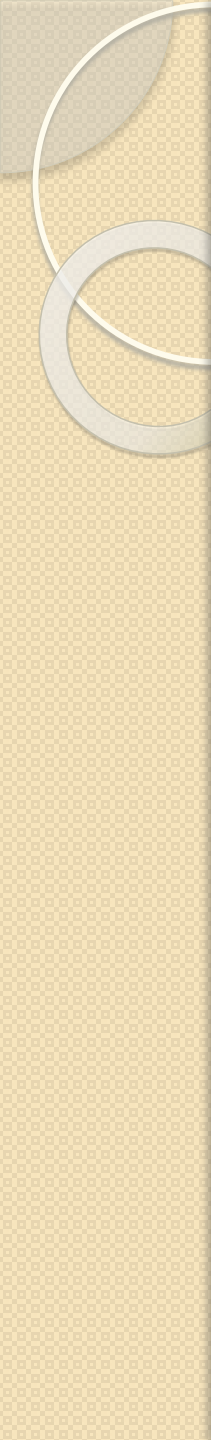
- Seuraten varhaisia kirkkoisia Luther luottaa siihen, että Raamattu on itse itsensä paras selittäjä ja kommentaari. **Raamatun oma ”valovoimaisuus”** antaa meille oikean ymmärryksen myös hieman vaikeampien ja hämäämpien kohtien ymmärtämiseen.
- Kehällisemmät tekstit tulee selittää Raamatun asiakeskuksesta käsin. Kristus-keskeinen, Jumalan Hengen inspiroima armon sanoma ”loistaa kirkkaana” Raamatussa.
- ”Saatte olla aivan varmoja, ettei mikään ole kirkkaampi kuin aurinko, joka on nimeltään Raamattu.”

-
- ”Raamattu on itsessänsä **äärimmäisen varma, helposti ymmärrettävä ja paljas, itse itseänsä tulkitseva** (*sui ipsius interpres*), kaiken koetteleva, arvioiva ja valaiseva.”
  - ”Raamattu on **itse oma valonsa**. Kaikki on kunnossa silloin, kun Raamattu itse selittää itseänsä.”
  - ”Jos Raamatussa on hämärä kohta, älä epäile, etteikö siinä olisi varmasti sama totuus, joka jossain toisessa kohden on selkeä. Joka ei kykene ymmärtämään hämärää kohtaa, pysyköön selkeässä kohdassa.”
  - ”Jätä hämärä kohta sikseen ja pitäydy selkeässä.”

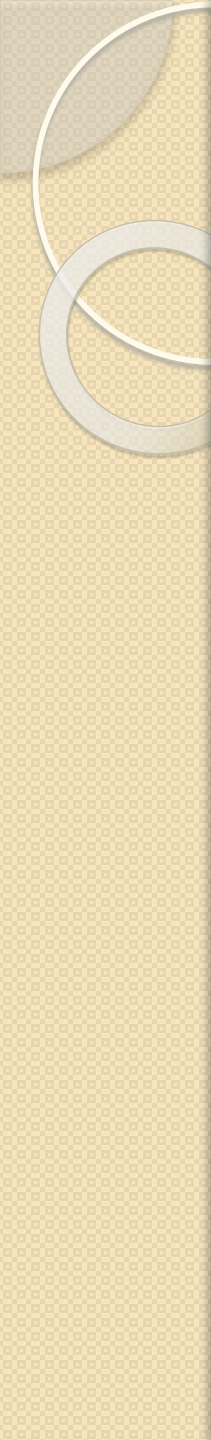
Raamattu avautuu sen ydinsanomasta käsin

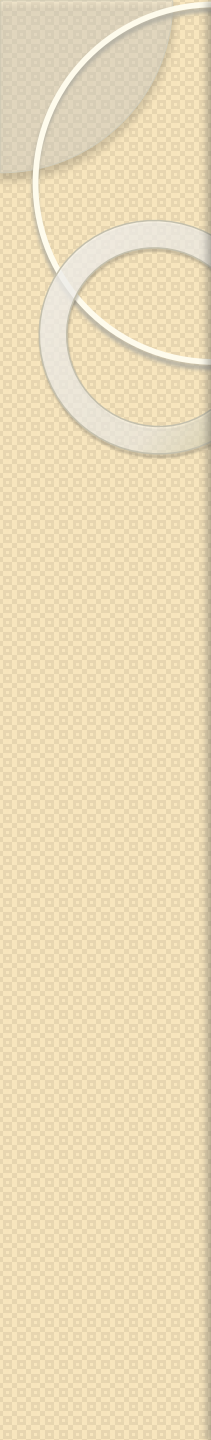
- Jotta Raamatun yksittäiset tekstit voisi ymmärtää oikein, tulee ensin ymmärtää **Raamatun kokonaisuuden ”asia”**, jumalallisesti inspiroitu armonoppi:
- ”Jos itse asiaa (*res*) ei ole ymmärretty, on mahdotonta ymmärtää oikein sanoja.”
- ”Sanat tulee ymmärtää itse asian ytimen mukaisesti. Kaikessa tulkinnassa tulee näet ottaa huomioon ensiksi itse asia (*res*).”

-
- Luther pitää itsestäänselvyytenä sitä, että jokainen, jolla on usko Kristukseen - eli hänellä on myös Kristuksen Henki - ymmärtää Raamatun selkeiden tekstien sisällön.
  - Siihen ei tarvita erityisiä tulkintataitoja tai koulutusta, vaan **jokainen kristitty tajuaa näiden tekstien ilmiselvän sanoman niiden luonnollisessa, yksinkertaisessa merkityksessä.** (Vrt. opetus yhteisestä pappeudesta.)
  - Toisaalta Luther korostaa, että Raamatun alkukielten osaaminen auttaa suuresti ymmärtämään syvemmin Kirjoituksia.

Tulkinnan kehä: sanan kautta Henki luo uskon, joka ymmärtää Hengen sanoman sanassa

- Vain **Pyhä Henki luo oikean esiymmärryksen**, oikean ymmärryksen edellytyksen. Tämä edellytys on elävä usko Kristukseen, joka syntyy juuri Raamatun sanan kautta: sana on Pyhän Hengen työväline ja ”ajoneuvo”, jonka avulla Jumala lahjoittaa meille uskon.
- Raamatun sanalla on ominaisuus nimeltään *autopistia*, ”**itseuskottavuus**”: se itse luo uskon, sana ei tarvitse itsensä ulkopuolisia todisteita tai tukirakenteita oman uskottavuutensa perusteluksi.

-
- Ja toisaalta juuri tämän sanan synnyttämän **uskon avulla** sanaa lukeva ja sitä selittävä voi **aidosti käsittää Raamatun** Kristus-keskeisen ydinsanomman.
  - Raamatun tekstien todellisen teologisen ja hengellisen merkityksen ymmärtää vain se, jolla on **reaalinen, kokemusperäinen Hengen synnyttämä usko**.
  - Näin Luther sulkee pois keinotekoisien, ulkokohtaisen ja teoreettisesti viisastelevan raamatuntulkinnan.

-
- ”Raamattua ei voida ymmärtää muutoin kuin siinä Hengessä, jonka vaikutuksesta se on kirjoitettu. Henkeä ei voida löytää mistään voimakkaammin läsnä olevana ja elävämpänä kuin juuri niistä hänen kirjaimistaan, jotka hän on kirjoittanut.”
  - ”Pyhä Henki yksin näet ymmärtää Raamatun oikein ja Jumalan mielen mukaisesti.”
  - **Raamatun oikea ymmärtäminen on Pyhän Hengen luoma tapahtuma.** Ainoastaan sama Henki, joka inspiroi profeetoille ja apostoleille jumalallisen armonopin, voi luoda oikean ymmärryksen ja tulkinnan.

Jumalan sana itsessään on tehokas

- Luther korostaa, että **jokaisen tulisi itse säännöllisesti lukea Raamattua**, koska Raamattu on ”Pyhän Hengen ajoneuvo ja työkalu”, jonka kautta Kolmiyhteinen Jumala itse vaikuttaa ja **uudistaa uskomme ja vahvistaa oman läsnäolonsa** lukijassa.
- Samalla Raamatun lukeminen **lisää rakkauttamme** Jumalaan ja lähimmäiseen.
- Raamatun lukeminen vahvistaa yhteytemme Kolmiyhteiseen Jumalaan ja lähimmäisiimme sekä kaikin tavoin virvoittaa uskoamme ja rakkauttamme.

Mitä Lutherin raamattunäkemyk- tarjoaa meille tänään?

- **Realistinen** näkemys Raamatusta sekä inhimillisenä että jumalallisena sanana.
- Raamattu on **auktoriteettiperusta** ja **keskeisin sisältö** kirkon julistukselle ja siten sen kaikelle toiminnalle.
- Sana on **tehokkain armonväline**, joka luo katumuksen ja kääntymyksen, synnyttää uskon, sekä vahvistaa ja uudistaa jo olemassa olevaa uskoa.
- Sana on väline, jonka välityksellä Kristus Pyhässä Hengessään **käy taloksi** syntiseen.
- Samaa Jumalan sanaa on myös aineellinen sana eli **sakramentit**: kaste ja ehtoollinen.

- **Kolmiyhteinen Jumala antaa armonsa vain luetun, kuullun ja sakramentaalisen sanansa kautta:**

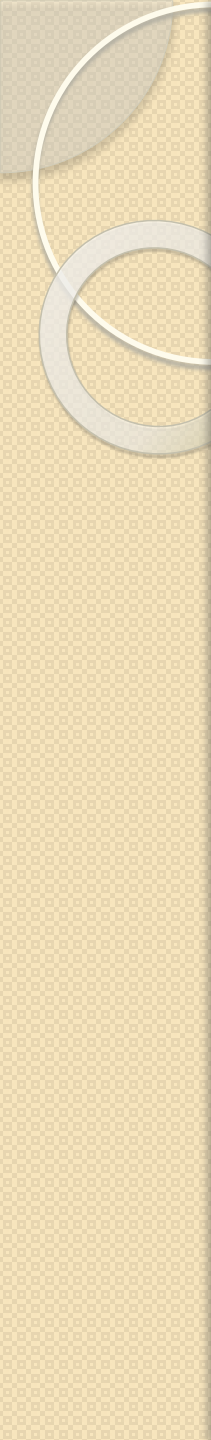
-Isän ja Kristuksen Pyhä Henki toimii väkevästi ja vaikuttavasti sanan kautta, ilman sanaansa Jumala ei tahdo vaikuttaa meissä mitään.

-Ilman Pyhää Henkeä julistus on kuollutta kirjainta, pelkkää ihmispuhetta.

-Kolmiyhteisen Jumalan elävä läsnäolo, vaikuttava **Pyhä Henki ja Jumalan sana** ovat toisistaan täysin **erottamattomat**.

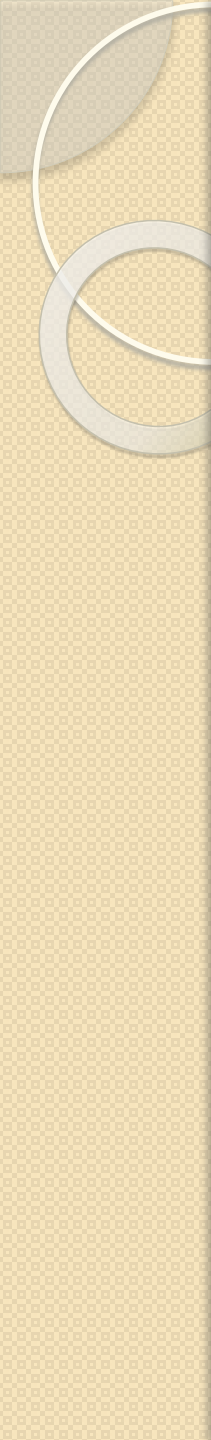
-Jos Jumalan sanaa ei julisteta Pyhän Hengen voimassa, miten Jumalan vaikuttava armo voisi olla läsnä?

-
- **Kirkon elämä riippuu täysin Jumalan sanasta!**
  - Jumalan sana on Jumalan **oma ilmoitus itsestään.**
  - Ilman tätä sanaa emme tiedä Jumalasta paljoakaan.
  - Ilman tätä sanaa meillä ei ole tietoa eikä keinoa, miten päästä yhteyteen elävän Jumalan kanssa.
  - Ilman tätä sanaa meillä ei ole toivoa armosta ja syntien anteeksiantamisesta.
  - Ilman tätä sanaa meillä ei ole toivoa ikuisesta elämästä.

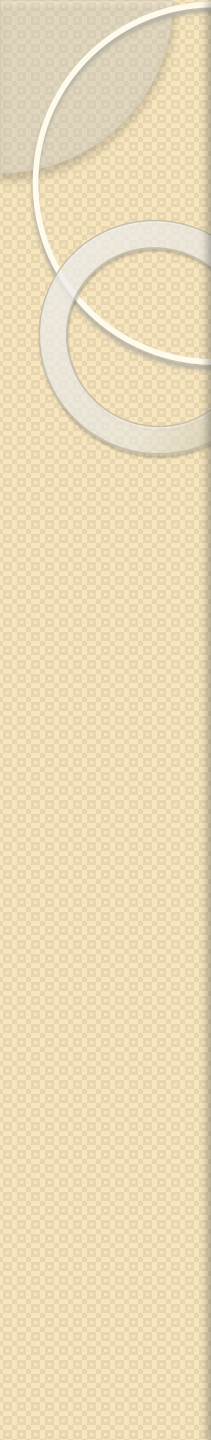
Jumalan sana on ikuinen, siksi se on ainut turvamme

- Luther käytti usein kirjainyhdistelmää **VDMA**: *Verbum Dei manet in aeternum*, ”**Jumalan sana pysyy ikuisesti**”.
- Jeesus sanoo: ”Taivas ja maa katoavat, mutta minun sanani eivät katoa.” Matt. 24:35.
- ”Herran sana pysyy iäti.” I. Piet. 1:25.
- ”Ruoho kuivuu, kukka lakastuu, mutta meidän Jumalamme sana pysyy iäti.” Jes. 40:8.
- ”Herra, sinun sanasi on ikuinen. Sen luja perusta on taivaassa.” Ps. 119:89.

-
- Minkä muun kuin Jumalan sanan varassa voisimme tästä elämästä lähteä?
  - Minkä muun kuin Jumalan sanan varassa uskaltaisimme kuolla?
  - Minkä muun kuin Jumalan sanan varassa uskallamme toivoa syntien täydellistä anteeksiantoa?
  - Minkä muun kuin Jumalan sanan varassa voimme luottaa, että on ylösnousemus ja ikuinen elämä?

Rakastukaamme Jumalan sanaan!

- Tarvitsemme kipeästi **teologiaa, joka on syvästi juurtunut Jumalan sanaan.**
- Tarvitsemme teologiaa, joka **yhdistää** Vanhan testamentin teologian, Uuden testamentin teologian, varhaisen kirkon klassisen opin, reformaation armo-opin, elävän jumalanpalveluksen teologian ja syvän spiritualiteetin teologian.
- Martti Lutheria seuraten tarvitsemme **Raamatun palauttamista kirkon uskon ja elämän todelliseksi ja eläväksi ylimmäksi auktoriteetiksi.**

-
- Jotta näin voisi tapahtua, tarvitsemme **uutta rakastumista** Jumalan sanaan, Jumalan sanan **päivittäistä** lukemista, mietiskelyä, harjoittamista, ikävöimistä, rukoilevaa keskustelua Kolmiyhteisen Jumalan kanssa avoimen Raamatun äärellä.
  - Tarvitsemme **julistusta**, joka kunnioittaa Raamattua Jumalan sanana ja ammentaa varsinaisen sisältönsä siitä.

Kirjallisuutta

- Miikka Ruokanen, Martti Lutherin raamattukäsitys, Tampere: Kirkon tutkimuskeskus, 1986.
- Miikka Ruokanen, Doctrina divinitus inspirata: Martin Luther's Position in the Ecumenical Problem of Biblical Inspiration, Helsinki: Luther-Agricola-Society, 1985.